

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 176/05-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. júna 2005 predbežne prerokoval sťažnosť J. F., bytom N., zastúpeného opatrovníčkou R. S., rod. F., bytom N., právne zastúpeného advokátom JUDr. M. Z., B., ktorou namieta porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 9/2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. F. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júna 2005 doručená sťažnosť J. F. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 9/2004.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol, že „Súčasťou základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces je aj povinnosť odvolacieho súdu vypořadať sa so zásadnými argumentami sťažovateľa, ktoré by mohli viesť k odlišnému meritórnemu rozhodnutiu vo veci samej. Iba takýto prístup odvolacieho súdu zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu a na spravodlivý súdny proces (...)“.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že „Krajský súd v Nitre ustálil vo svojom rozhodnutí, že navrhovateľ nebol dobromyseľný, že mu užívaná parcela patrí, pretože tento vedel z ustanovenia kúpnej zmluvy, že zmluva podlieha schváleniu ONV. Súd pritom vôbec nebral do úvahy vyjadrenie sťažovateľa, že keďže tento nebol znaly práva, spolu aj s predávajúcim, požiadali o vyhotovenie zmluvy právnicka na vtedajšom Ľudovom súde v N., dôverujúc mu, že vykoná, všetky zákonom predpísané úkony na prevod kupovanej nehnuteľnosti. Tým zo svojej strany vykonal všetko na zabezpečenie kvalifikovaného prevodu nehnuteľnosti. Súd sa nezaoberal skutočnosťou, že sťažovateľ má iba základné vzdelanie, pričom pracoval podstatnú časť života v poľnohospodárstve a celé čo z celej záležitosti pochopil vyjadril vo svojej výpovedi na prvostupňovom súde (...). Z toho zreteľne vyplýva záver, že sťažovateľ nechápal význam súhlasu ONV a bol na všetky okolnosti dobromyseľný, bez akýchkoľvek pochybností, že zaplatením kúpnej ceny mu vec patrí. Súd sa absolútne nezaoberal a nevyporiadal s argumentáciou sťažovateľa o možnosti započítania držby pozemku socialistickou organizáciou podľa § 18 ods. 3 zákona č. 293/92 Zb. (...) nepresvedčilo súd ani to, že predávajúci dva dni pred podpísaním kúpnej zmluvy vymazal z pozemnoknižnej vložky č. 2458, kde bola parcela zapísaná, poznámku obmedzenia vlastníckeho práva iba z dôvodu, aby bolo možné podpísať kúpnu zmluvu o prevode pozemku. Súd sa vôbec nezaoberal ani svedeckými výpoveďami svedkov, ktorí jednoznačne preukazovali a potvrdzovali, užívanie pozemku zo strany sťažovateľa. (...) súdom sťažovateľ predkladal právnu argumentáciu, ktorá mohla viesť k odlišnému rozhodnutiu vo veci samej. Z priloženého rozsudku Krajského súdu v Nitre však jednoznačne vyplýva, že tento sa s touto argumentáciou vôbec nevyporiadal, resp. konal v rozsahu a spôsobom narušujúcim základné práva sťažovateľa (...)“.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vydal nasledovné rozhodnutie:

„Rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. konania 5 Co 9/2004 zo dňa 19. 1. 2004 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu, v tomto prípade všeobecných súdov rozhodujúcich v spore sťažovateľa, nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným

právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 56/03, II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02).

Ústavný súd preto preskúmal opodstatnenosť predloženej sťažnosti v naznačenom smere, predovšetkým možnosť preukázania príčinnej súvislosti medzi postupom všeobecných súdov a základným právom upraveným v čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľ v sťažnosti namietal.

Z priložených rozhodnutí všeobecných súdov ústavný súd zistil, že vo veci, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie označených práv, rozhodol Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 6 C 73/02 zo 7. októbra 2003 tak, že návrh sťažovateľa zamietol. Na základe odvolania podaného sťažovateľom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 9/2004 z 19. januára 2005 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým právo na prístup k súdu a právo na spravodlivý proces, ktorému ochranu poskytuje aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím.

V prípade sťažovateľa však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie označených práv, ale o prípad, keď základné právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa subjektívnych názorov sťažovateľa. Sťažovateľova nespokojnosť s obsahom rozhodnutí všeobecných súdov nie je dôkazom ich neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02). K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 6 C 73/02 zo 7. októbra 2003, ako aj rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 5 Co 9/2004 z 19. januára 2005 obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov na ich výroky a ústavný súd nezistil porušenie ústavnoprocených princípov konania pred týmito súdmi podľa čl. 46 až 50 ústavy.

Ústavný súd tiež nezistil, že by závery všeobecných súdov boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov všeobecných súdov. Tvrdenia sťažovateľa preto podľa názoru ústavného súdu sledujú len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré skončilo nepriaznivým výsledkom pre sťažovateľa, čo však nemožno spájať s pojmom spravodlivý proces a porušovaním jeho princípov.

Sťažovateľ tvrdil, že krajský súd ako odvolací súd porušil jeho právo na spravodlivý proces, pretože súd nebral do úvahy, prípadne sa nezaoberal dôvodmi tvrdenými sťažovateľom, ako aj jeho právnou argumentáciou.

Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal i ďalšie navrhnuté dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu (§ 211 OSP). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivý proces.

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a tvrdeným porušením základného práva sťažovateľa na spravodlivý proces. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že „... súd prvého stupňa správne postupoval, keď v prípade navrhovateľa považoval za preukázaný dostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (...) V danom prípade odvolací súd kúpnu zmluvu uzatvorenú medzi navrhovateľom a nebohým Š. F. (...) považuje za platnú, pretože vykazuje esenciálne náležitosti vtedy platného Obč. zákonníka (zák. č. 141/1950 Zb. účinný od 1. 1. 1951 do 1. 4. 1964). Z ustanovenia bodu 7. citovanej zmluvy vyplýva, že zmluvné strany berú na vedomie to, že zmluva podlieha schváleniu bývalého ONV v N. V konaní sa navrhovateľovi nepodarilo preukázať existenciu takéhoto súhlasu zo strany bývalého ONV v N. s predmetnou zmluvou, čo vyvodzuje prijatie tohto záveru, že takýto súhlas podľa § 1 ods. 1 zák. č. 65/1995 Zb. udelený nebol. V opačnom prípade (udelenie súhlasu ONV) by navrhovateľ nebol odkázaný na podanie návrhu na začatie konania, pretože v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy zo dňa 15. 11. 1955 mal zápis do pozemkovej knihy iba deklaratórny charakter a nie charakter konštitutívny ako tomu bolo pred 1. 1. 1951.

Na základe uvedeného potom súd na rozdiel od súdu prvého stupňa zaujal ten právny záver, že kúpna zmluva uzatvorená medzi zmluvnými stranami dňa 15. 11. 1955 bola platná, avšak nie účinná. Ak obidve zmluvné strany (aj navrhovateľ) vzali na vedomie tú skutočnosť, že podmienkou účinnosti tejto zmluvy je udelenie súhlasu ONV podľa § 1 ods. 1 cit. zák., potom navrhovateľ v žiadnom prípade nemohol byť dobromyseľný v tom, že parcela č. 3846 mu vlastnícky patrí (nebol bona fide), pretože zmluva zo dňa 15. 11. 1955 nebola účinná. Účinnou by sa stala až v prípade udelenia súhlasu ONV, ktorý udelený nebol. Občiansky zákonník účinný od 1. 1. 1951 (Stredný Občiansky zákonník zák. č. 141/1951 Zb.) ako základný predpoklad vydržania vyžadoval dobromyseľnosť držiteľa nehnuteľnej alebo hnutelnej veci v tom, že mu vec patrí, počas celej vydržacej lehoty. V danom prípade dobromyseľnosť navrhovateľa pri vstupe do držby predmetnej nehnuteľnosti s poukazom na uvedené dôvody preukázaná nebola (...), neskúmajúc pritom ďalšie aspekty inštitútu vydržania (napr. či navrhovateľ vstúpil do držby nehnuteľnosti v r. 1955 alebo nie, resp. či možno započítať vydržaciu lehotu v zmysle § 18 ods. 3 zák. č. 293/1992 Zb.)“.

Takto koncipované odôvodnenie dalo vyčerpávajúcu odpoveď na skutkovú a právnu podstatu odvolania, ako aj samotnej podstaty sporu o určenie vlastníckeho práva, a preto jeho obsah neosvedčuje okolnosti majúce za následok sťažovateľom namietané porušenie jeho práva na spravodlivý proces.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

Ústavný súd napokon poukazuje na to, že rozhodovanie o zrušení sťažovateľom označeného právoplatného rozhodnutia krajského súdu vyplýva z čl. 127 ods. 2 ústavy a prichádzalo by do úvahy iba v tom prípade, ak by nadväzovalo na rozhodnutie o vyslovení porušenia jeho práv. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2005